

14. aastakäik.

Üksik number 10 top.

Meie Mats

Tellimise hind kättesaamisega aastas 4 r. 50 L.,
6 kuu eest 2 r. 30 L., 3 kuu eest 1 r. 20 L. Toime-
tusest ise ära viies: aastas 3 r. 50 L., 6 kuu eest
1 r. 80 L., 3 kuu eest 90 L. Ilmub iga laupäeval.

Toimetus ja talitus:
Tallinnas, Harju ja Kiiu tänaval nurgal nr. 46/15,
"Leaduse" raamatukaupluses.
Aadress Vene keeles lüh- kui ka rüütüürijaadele: r. Ревель.
Журналъ „Мейе Матсъ“.

Tarvitamata jäänud lühemad täpsikirjad hävitatakse ära, kui tagasi saatmisel märkisi juurde lisatud ei ole. Kirjatöödel peab
saatja täpselt aadressi ja nime peal olema.

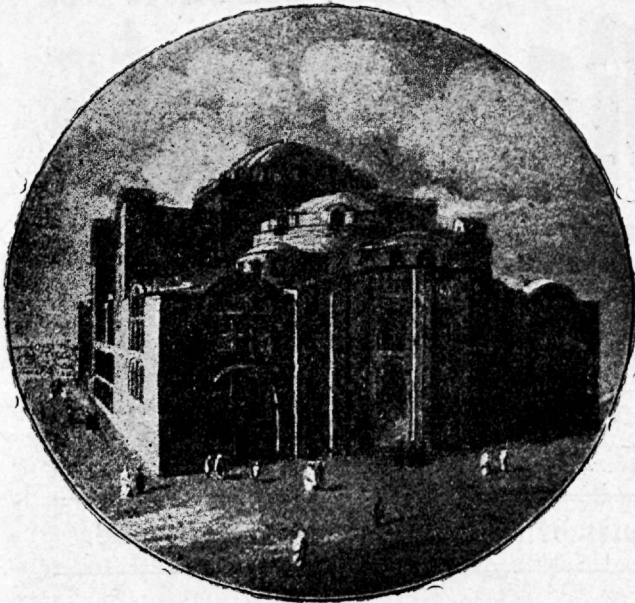
Nr. 56.

Laupäeval, 12. (25.) septembril 1915.

Nr. 56.

Belgia lerge suurtükivägi.

Sofia moshee Konstantinopolis, kõige tähtsam ja wanem moshee, oli enne Konstantinopoli äravõitmist (1453) ristiusu kirik.

Sügiselütsinduses.

Raugel kõigist üllsinda

lai ja nägus nõmmema
puhtab rastes rahus.

Ainult waitus waitub seal,
laia lagendiku peal,
kõigist ilmaft lahus.

Ja ma olen õnnelik:
nõmme katab kanarpi —
lilla lillemeri.

Üllsinduses üllsinda
istun nõnda kaua ma,
rahus soigub weri.

Mis ka iial paha ma
näinud, meelest unub ta
siin, kus üllsi püsin.

Üllsi olen taewaga . . .
Elu töö ja waewaga —
mis weel sinust küsin!

Maailm, ära sega mind,
siin on minu püha pind,
kus ei mure mahu . . .

Siin ma leidnud rahu!

R. Põld.

Wenna armastus.

D. Newtoni jutustus.

Kui mehewend, wäljalt koju tulles, tупpa astus, istus Mari endist wiisi ülgawas mõttes. Albert astus lamina äärde ja tõmbas oma piibu põlema. Ta seisis ja suitsetas, wennanaise peale niisuguse näoga waadates, nagu tahaks temale midagi tähtsat teatada. Et ta aga loomu poolest sõnaaet ja tagasihoidlik inimene oli, lõpetas ta sellega, et küsis, kas lõunasööf warsti walmis saab.

Mari tõstis pead ja naeratas temale lahkete wastu. Naisterahwas oli noor ja kaunis ilus, kuid kahwatu ja väga rõhutud näoga. Nähast tema, kui ta mees ja selle wend olid sellest elanikkude-klassist, kes ööd kui päewad tööd teewad ja ainult selleks, et nägga eemale tõrjuda: see oli kaunis jõutufeta talupoegade pere.

„Ei, Albert,“ ütles Mari naeratades, „lõuna ei ole weel walmis; jelt meie Shan ei ole ju weel koju jõudnud.“

„Noh, kuidas tunned sa enese terwise täna olewat?“ otustas wiimaks tagasihoidlik naisewend küsida.

„Nii nagu igapäew—suurt headust midagi,“ wastas naisterahwas taja, ja Albert mõistis, et see tähendab: wäga halw.

Et teift juttu teha, päris ta wenna järele.

„Ma arwasin Shani wäljal olewat,“ ütles ta. „Kus ta ometi niisugusel libedal tööajal wõiks olla?“

„Ei tea,“ wastas Mari wäsinult. „Ta ütles, et tal waja olewat linna sõita, ja sõitis jalgrattaga minema. Ma arwasin tema olewat, kui ja fiske astuifid.“

Albert wangutas tahtmata pead: wenna illespidamine oli wiimafel ajal liiga isääralik, ja tema haige naine ei kannataks ju wälja, kui temaga midagi isääraliku juhtuks.

„Semal poleks tarwis olnud seda teha,“ tocfis talupoeg, „temal pole asja niifid linnas lonkida. Minule see ei meeldi.“

„Kuid seal ei lasta, ei sõdita ju enam?“ küfis naisterahwas aralt, tugitoolilt üles tõustes.

„Seda küll mitte, aga asi ei ole mitte selles,“ wastas Albert, „ei ole waja oma nina igasfe lohta toppida—waenlane seda ei falli, ega falli ka mina . . .“

Lihne naisterahwas ei suutnud aru saada, milles häda-ohht seisis. Mehewend mõtles teifti: temale näitafid Shani fagedad ja hilifed sõidud linna kahklafed olewat, weel enam see, et tal forraga rohkeste raha oli. Sagedaste tõi ta naisele kingitufi ja uusi riideid, ja Albert ei saanud aru, kust ta selle jaoks raha wõis saada. Siin oli waenlase käes, ja Alberti arwamise järele pidi siin midagi kahklaf olema. Ta ei õelnud wennanaisele midagi, mis teda erutada oleks wõinud, waid tähendas lihtfalt, et waenlase soldatid halwats seltskonnaks on.

Talu õue sõitis Shan oma jalgrattal. Gemalt wenda ja nait teretades, hakkas ta jalgrataft kuuri panema. Maril tuli äkitselt pähe mõte: kas tõeste Albert omast rumalast peaft wenna arwab ka mõne salakuulaja olewat, kellest wiimafel ajal nii palju räägitakse? Kuid ta peletas selle lolli mõtte minema ja hakkas parem lõunat walmistama, et siis weel mehe riideid parandada jõuaks. Zuba eemalt nägi ta mehe kuue sees pahema õla kohal suurt auku, ja, nagu hea perenaine kunagi, tahtis ta seda ruttu ära parandada, kui wõimalik, weel enne lõunat. Kui mees tупpa astus, küfis ta tema käest kõigepealt kuube.

Shan oli wäga wenna farnane, ainult tema nägu oli nagu wähe targem ja hoopis teiftfugufe ilmega. Kõige rohkefem peegelmefid sealt ofawus ja kawalus, kuna wenna nägu rohkefem üllsluifem oli.

Wuidu alati heafidamife Alberti nägu oli niifid loju selle aja, mil mees nait teretas ja see tema käest kuube nõudis, et seda wõibimata ära parandada, mees aga anda ei tahtnud, tufane. Albertile oli ka see kahlane. Ta andis wennale nõu, naitse soowi täita. Shan heitis tema peale läbitungitwa pilgu ja warjas käega ruttu põuetaskuft wäljapaitwat taskuraamatut. Nähes aga

Sõjad endisel ajal.

Saja aasta eest. Kuulus Waterloo lahing.

et wend seda käeliigutust märkas, läks ta nägu pilwesse, ja ta tõmbas käe kohe jälle tagasi. Albert soowitas temale ka seda naise kätte anda, pealegi niisuguse häälega, et wend märkas, et parem waielda ei maksja. Sel kombel läheb Mari vähemalt toast wälja ja wennad saawad wõimaluse asja omawahel seletada.

Kuid läbirääkimisest ei tulnud fiiski midagi wälja. Wae-walt oli Mari ära läinud ja Albert wennale pahaselt tema tegusi ette heitma ja see karedalt vastu waidlema ja dien-dama hakanud, kui õue mitu ratsanikku ilmusid. Rats oh-witseri kargasid ukse ees nii ruttu hobuse seljast, et wennad waewalt lohtunud pilgu wahetada said.

* * *

Saksa kapten ja leitnant astusid tuppa ning teatasid mõ-lemile, et nad oma wäesalgaga siia jääwad, kusjuures neile kõike, mis tarwis, harilikku tarju eest andma peawad.

See oli juba uus waenlase korpus, ja need ohwitserid olid palju wiisatamad nendest, kes linna ära wõitnud, kuigi nende kõnewiis itka weel wali ja käskiwi oli.

Sõjawäelaste ootamata ilmumine ajas wennafed sega-dusesse ja kohmetusesse. Kuid Albert mõistis warstigi, et just wäesalga tulek tundemärgiks on, et ta wenna salakuu-lamine waenlasel weel teada ei ole, ja, tähendab, iseäraliselt hädaohtu weel karta ei ole. Ta pööras rahulikult ohwitseri poole:

„Me oleme kohustatud käsku täitma, kui nõuate, kuid ma pean teid hoiatama, et meil siin wäga haige naisterah-was on, minu wenna naine. Soldatid nähes ehmatasid ta muidugi weel rohkem, ja see ei anna meile wõimalust kõiki teie soowist korrapäraliselt täita. Kas ei wõiks teie selleks korraks mõnda teie perese asuda?“

Kapten oli wana wilunud mees, kellel waljuse kõrwal rinnus ka kaastundmus pesitses. Pealegi oli tal omal haig-lane naine todus.

„Naisterahwal ei ole midagi karta,“ ütles ta peaaegu lahkelt, nähtawaste walmis olles palwet täitma.

Kuid selsamal filmapilgul astus tema juurde aruandega serjant, kes teatas, et soldatid juba wõimaja on leidnud ja kõik korras on.

„Roh, siis pole enam midagi muuta,“ ütles kapten, „tuleh siia jääda.“

Serjant ei läinud ära, ta filmitfes teraselt mõlemid wendi ja hakkas siis ohwitserile midagi tafa rääkima.

„Lubage siis minu wennal asjalooft oma naisele tea-tama minna,“ ütles Albert ja jatkas, tähendusrikkalt wen-nale otse waadates, edasi: „mine ja ütle Marile, et ohwit-serid meile jääwad, ja et ta ennast asjata ei erutaks.“

„See küll,“ ütles see, wenna mõttest aru saades, ja as-tus ukse juurde.

Leitnant ja serjant panid tal tee eest kinni.

„Olge head, laske läbi,“ ütles Shan pahaselt, „minu naine on teises toas ja ma pean temale teie tulekust teatama.“

Serjant heitis oma küilma uuriwa pilgu läbitungiwateft filmadest tema peale, pealaeft jalakannani.

„Muidugi on see — tema,“ ütles ta leitnandile tun-giwalt.

Lumeda sajatussega tahtis Shan ohwitseri eest ära tõu-gata, aga see juhtis tema peale oma rewolwri.

Kapten, kes seda kõik eemalt tummalt pealt waatanud, küüsis wiimaks, mis see tähendab.

„Mäletate,“ ütles leitnant, „serjant rääkis meile, et ta puu taga meest näinud, kes suurülikwäe seifukohti üles joo-nistanud. Serjanti kinnituse jäwle on see — seefama mees.“

„Serjant waletab,“ wastas Shan rahulikult.

„Dlete oma arwamises kindel, serjant?“ küüsis kapten waljult.

„Peaegu,“ wastas see. „See oli just jedalaadi mees.“

„Kõigest? Ja nägu teie ei näinud?“

„Ta oli kaugel ja kadus, enne kui tema kätte oleksin saanud. Kuid ma wannun — just seda laadi!“

„Seda laadi olen ka mina,“ astus Albert wahese, „ja pooltofinat meie sugulasi. . . See ei tõenda weel midagi.“

Saawatut kandmas.

„See küll,“ ütles serjant, „wõib olla, et see ka sina olid, teie olete ühesarnased. Kuid mul on veel teine tundemärk. Mehel, keda ma seal nägin, oli pruun kuub selgas, ja see oli pahema äla pealt katki, ma tunnen selle tuhandete seast ära. Leiame selle kuue, tähendab — on tema.“

Shan kahwatas. Ihtlikult ta surma ei kartnud, kuid teadis, et see ka naise tapab. Sellesama peale mõtles ka Albert, kuid lohtumise asemel naeris ta pillawalt.

Rapten waatas walsu pilguga tema otša.

„Mis see naer tähendab?“ küsis ta. „Teie ei usu serjanti?“

* * *

Enne kui Albert wastata jõudis, astus Mari sisse; tal oli pruun kuub käes, ja ta jäi, ohwitseri nähes, imestades seisma.

„Näe, seesama kuub ongi!“ hüüdis serjant wõidurõõmsalt. „Näete, praegu alles äla pealt parandatud!“

Shan waitis, naise peale waadates, kes temale praegu nagu surmanuhtluse wälja oli toonud. Kuid Albert oli juba otsusele jõudnud. Ta kargas wennanaise juurde, rebis temal kuue käest ära ja karjus:

„Mari! Mispärast tõid sa minu kuue siia?“

Selsamal filmapilgul tabas serjant temast pahema käega kinni, paremaga aga juhtis oma raste rewolwri tema peale. Kuube wennanaise käest ära kiskudes, wirutas ta selle kapteni jalge ette.

„Otiige taskud läbi! Kui taskuraamat veel seal on, siis ta seletab teile palju paremine, kui mina.“

Rapten waatas kuue läbi; taskuraamat oli seal, ja see, mis selles äles tähendatud, otustas asja.

„Wõite selle mehe wõtta, serjant,“ ütles kaptin. „See lurjus on tõeste — salakuulaja. Maha lasta ta wiibimatal!“

„Ei, ei!“ karjus Shan, kui meelest ära, „Sumala pärast, seda ei wõi lubada!“

„Wait!“ hüüdis temale Albert ahwardawalt, „wait! Mis on sinul sellega asja? Soolitse parem naise eest ja ole wait, ütlen ma sulle!“

„Kuulge!“ pööras Shan kapteni poole. „Minu wend ei ole millegiski süüdlane! Siin on kole ekfitus!“

„Selle raamatu põhjal ei wõi mingisugust ekfitust olla,“ ütles kaptin, „kui see ainult...“

„Raamat on minu,“ ütles Albert ja pööras uue wenna poole: „mispärast segad sa ennast wahela... ennast ja naist?“

Naise nimetamist kuuldes jäi Shan wait; ta sai wennast aru.

Rapten soris taskuraamatut, serjant aga hüüdis soldatilt.

„Aga see mees on ehk kaaslane?“ küsis ta Shani peale näidates. „Teie olete — wennad ja elate ühe katuse all...“

„Se ometi kuulsite ju, kudas ta inestast ja kinnitas, et ma seda teha ei ole wõinud?!“ hüüdis Albert tulilistelt. „Mis,

wõi nägi teie serjant kahte, mis? Wõi tahate peale mind ka minu wenda, tema naist ära tappa — terwet perekonda? Salakuulaja olen — mina, ja seda ma tunnistan. Wõi ei ole sellest teile veel küll?“

Rapten notutas pead ja andis serjandile märku. Albert astus uksest wälja. Piisilukud lõgisesid, kuulduš komando...

Shan wiis oma naise teise tuppa, meelemärkust kaotades ei kuulnud naine kogupauku. —or.

Laps.

A. Morrise jutustus.

John Wilmot awas oma laboratoriumi uffe — laboratorium asus julguse ja segamatuse otstarbel kõrwalises kohas — ja astus aeda. Ta kõhn kahwatu nägu tundus mehe näona, kelle peaja juha kulul on wälja arenenud — ja oli praegusel filmapilgul ebaharilise punaga kaetud. Mõlema põse peal ilufes punane plekk, ja suu ümber tuskatafid mustlid, närwlikes ärewuses. Ta astus kindluseta wanade tamme poole, mille warjus ta abikaasa istus. Oli, nagu paistaks päike talle näkku.

Abikaasa waatas talle imestanult otša, kui ta teda äkki enese ees nägi. Ta oli kolm päewa omas laboratoriumis töötanud, seal maganud ja oma töö kallal juurelnud — töö kallal, millest tema abikaasa midagi aru ei saanud.

John Wilmoti ja ta abikaasa wahel ei walitfenud mitte kõiae wähemgi kokkufõla. Nad olid unustanud, et nad üks-teist kord olid armastanud.

Umbe kuueaastane poisike mängis ema läheduses muru peal — nende ainuke laps. Ema hiiudis lapse natuke närwlikelt lähemale. Kord oli ta arwanud, et John vähemalt oma poega kirglikelt armastab, kuid nüüd teadis ta, et ka poeg teaduse ees peab taganema; nii ei olnud ime, et Teddy aitult oma ema armastas.

Lilian Wilmot tõstis oma filmad töö pealt ja waatas oma mehele otša. Olid kurwad filmad, kord olid nad Johni tulekul rõõmu pärast hiiiganud.

„Noh, John,“ karjus ta lihtsalt. Hääles ei olnud mingit etteheidet kuulda, sest ta oli oma üffildase eluga harjunud. Ta abikaasa elas suurema jao aastast Londonis, ja tema pidi selle aja üffikus mõijas mööda saatma. Ja kui John kodus oli, istus ta omas laboratoriumis, nagu ka wiimased kolm päewa.

„Ma olen leiduse teinud,“ ütles John kähisedes. „Nägin sind aias — tulid wälja, et ometi kellegile öelda.“

„Su leidus?“ Lilian Wilmot hingas lihtidalt ja kartlikult. Ta tundis oma mehe tööde eesmärki, ta oli seda filmapilku hirmuga oodanud. Tahtmatalt wõttis ta oma poja hõlma.

„Jah — see on korda läinud, see, mille eest ma tööd tegin. Kõik on nii, nagu ma seda ootasin — just nii, nagu ma seda tahtsin. Tead sa, mis tähendus sellel on? Kas sa ei suuda siis sellest osa wõtta?“

„Osa wõtta! Ah, John!“ Ta wärises. Ta wõttis oša, kuid mitte nii, nagu seda John tahtis.

„Ma töötasin kaks wiimast aastat selle leiduse kallal,“ rääkis ta edasi, enam iseenesega kui oma abikaasaga. Ta tundis enefes tarwidust rääkimise järele. Ta teadis, et ta abikaasa ta tööst midagi aru ei saanud, kuid ta pidi ometigi rõõmu tundma, ta lõpulisest wõidust kuuldes. — „Nende kahe aasta jooksul pühendasin oma tööle oma elu. Panin sagebaste oma elu kaalu peale. See oli wõitlus surmaga — enne kui tarwilise saladuse kätte sain.“

„Surmatoow saladus,“ jostistas Lilian. „Sa töötasid surma teenistuses, mitte tema wastu. Sa oled ta liitlane.“

John naeris. „See oli tõeste hädadohtlik töö. Iga inimene, kes lõheollustega tegemist teeb, teab, et asi hädadohtlik on. Kuid sul ei ole kunagi sarnaste asjade wastu huwi olnud.“

Ta hääle wärises kergelt. Oli ju wäga paha, et ta abikaasa tema huwidest aru ei jaksanud saada; see teadus painas teda.

Lilian waatas talle etteheitwalt otja ja pigistas käed koftu.

„John!“ hüüdis ta. „Kas ma ei palunud sind, et sa selle hädaohhtliku leidusega mingit tegemist ei teeks? Ah, kui hästi mälestan seda, kuidas sa mulle esimest korda jutustasid, et sa uue lõhkeaine oled üles leidnud, mille lõhkejõust keegi veel ei mõista unistadagi. „Sa häwitab sõjaväed,“ ütlesid sa, „ta purustab lenama ja kuulsama ehituse niisama kergelt, kui sina munakoore tatti pigistad.“ — Ah, John, juba see ainus mõte on hirmus. Ma tundsin hädaohhtu, milles sina — ülesleidja ise — wiibisid.“

„Mitte minu peale ei mõtelnud sa seal juures,“ lüüdis ta sõnalt juurde.

„Jah!“ hüüdis Lilian. „See on õigus, et sind palusin inimkonna pärast leidust mitte avaldada. On hirmus, oma kaasinimestele hirmsaid sõjariistu muretseda, millega nad üksteist wõiwad tappa? Ma ei wõi sinuga waielda, sest ma ei ole kuigi tark naisterahwas ja ei tea neist asjust mitte midagi; kuid mul on tunded. Meile ei antud elu selleks, et me temast piitaksime lahti saada.“

„Ja sa ei mõtle selle peale, mis see meile tähendaks? Mu mulle, Lilian, ja warandust meile mõlemile. Meie poisid tulewik on kindlustatud. Mõtle selle peale! Niiid, praegu, elame peost juhu. Me elame siin, ja üle meie peade langeb me warandus koftu. Meil ei ole raha, et seda häwinemist seisma panna.“

„Ma ei taha warandust, kui me sarnast hinda peame maksma,“ hüüdis Lilian kindlalt. „Ma oleksin õnnelik, kui me nii wõikime elada, nagu ma seda enesele abielusse astumise korral ette kujutasin. Meie sissetulekud on elamiseks suured küllalt, kui sa oma ülesleiduse jaoks kõige wälja ei loobits.“

„Jah“, wastas John rahulise. „Meil on tulewikus raha küllalt. Mis ma tarwitan, oli parajal kohal. Me oleme rikkad. Niipea kui mu leidus patenteritud on, algame uut elu. . . Seal sees on ta niiid laua peal.“ Naeruwine mängis ümber ta huulte, kuna ta laboratoriumi peale näitas. „Wäike plektoos — mänguasi — mis wäga lapse mängupalli sarnane on, nii et keegi surelik ei wõi arwatagi, et seal sees kõige tugewam lõhkeaine on. See on minu leidus — minu. Mõne minuti jooksul — see tähendab, kui ma ta ükfinda jätan — plahwatab ta.“ Ta heitis pilgu kella peale. . .

„John!“ Lilian tõusis püsti. „Arwad sa, et — — ta kumardas ja käsits poisit ära minna — äkiline hirm wõttis ta üle wõimust. „Soofse sinna, Teddy, ja heida werranda ette murule maha“, sofiestas ta. „Aga ruttu, mina ja isa peame omawahel juttu ajama.“

Lilian tahetses, et ta teda mitte enne ei olnud ära saatnud, sest Teddy oli terawmeelne ja kõigi iseäraliste tiitide peale walmis.

Siis pööras ta jälle oma mehe poole. „Sumala halastuse nimel, John!“ hüüdis ta. „Mine tagasi ja häwita pörgumasin ära. Kuidas julged sa ta sinna jätta, kui ta iga minut wõib lõhkeda! See on hädaohht meile kõigile, ja laps.“ —

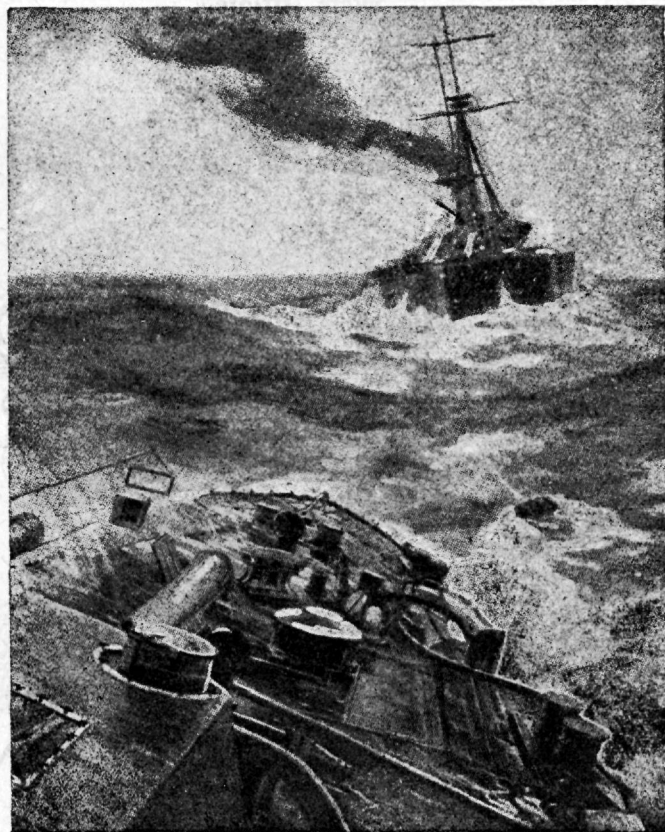
John Wilmot naeris. „Kui rumal sa ometi oled, Lilian,“ ütles ta. „Mud sa, et ma meid ja laboratoriumi tahan õhtu lasta? Ma ütlesin, et mu pomm lõhke, kui ta ükfinda jätan — see tähendab, kui ta kõigist julgusefisse-seadetest eemal on. Ainult siis on ta surmatoow. Homme hakkame siin atas katseid tegema ja laseme midagi purustada. Lilian, jätta mind rahule. Ühel heal päewal näed sa, et mul ometi õigus oli. Meie lapse pärast“ —

Ta wõpatas — kahmas oma abikaasa käe järele ja kargas püsti. „Ah halastaja Jumal! Waata, Lilian“, hüüdis ta. „Waata! Waata!“

Lilian waatas sinna poole.

„Mis see on?“ küüdis ta ärewalt. „Johni ülespidamine pani ta hirmu tundma.“ „See on ju meie Teddy!“

Poisit oli wäiksel muruplatzil nähtawale tulnud. Ta seis wäiksel natuke eemal ja waatas neile iseäralise näoilmega otja — näoilmega, mis lapsel on kui ta teab, et ta midagi paha on teinud ja selle peale ise ukse on. Ta hoidis midagi käes, mis metallkuulile wäga sarnane oli.

Wahilaew lähneb hukkaminewale laewale.

„Kas sa ei näe?“ John Wilmoti hääl murdus ehmatuses pärast. „Tal on käes — see“ —

„Mis?“ Lilian kargas üles, pooleldi aimates, et midagi hirmsat sündima peab.

„See — — pomm — lõhkeollus“ —

Liliani suust tungis hirmu- ja ehmatushüüd; ta tahtis lapse juure jooksta, kuid John hoidis teda käest kinni. Ärewuses kahmas ta käest tugewamine kinni, kui ta seda oli ette wõtnud. Ta pani talle käe suu peale.

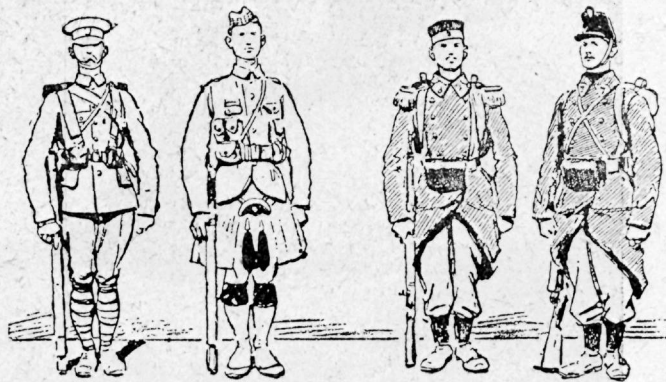
„Sumala eest! Ära ksenda! Ära ehmata. Ole nii, nagu ei oleks midagi juhtunud. Kui pomm kukub, on kõik otsas. Kõige wähem löök kiirendab lõhkest. Me wõime endid veel päästa, kui ta mulle kuuli ära annab. Kui mitte, sureme — jaad sa aru? Sureme!“

Poisit tuli lähemale. Ta teadis, et ta sõnatuulmata oli olnud ja ootas niiid, et isa teda noomima hakkab. Ta hoidis pommi — ettewaatlikult tasakaalus olles — oma wäikese, lahtise peo peal. Kui ta kukus, — ainult wäike liigutus — higihelmed ilmusid John Wilmoti otsaesisele.

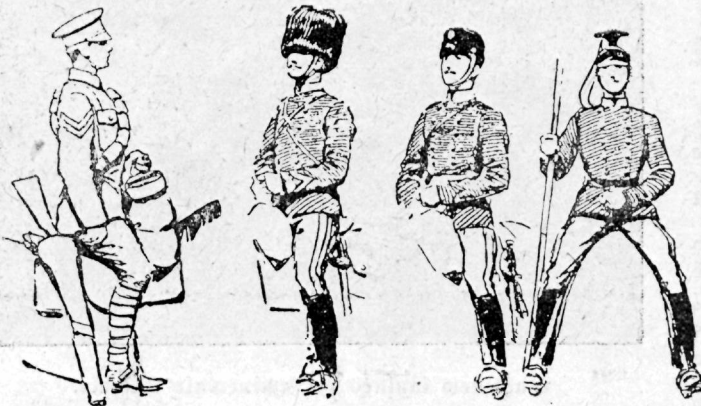
„Teddy“, ütles ta kähisedes; keel kleepis hammaste külge. Ta katsus pehmelt ja tungiwalt rääkida, tundis aga isegi, et see tal korda ei läinud. „Teddy, anna mu pall mulle kätte. Ma näitan sulle midagi toredat. Ole aga ettewaatlik! Kui ta kukub, on ta täitfa katti. Ole ettewaatlik!“ — ta katsus naerda, et poisit usaldust äratada; kuid seegi kõlas nagu surmakorifemine.

Poisit ei tulnud. Ja Wilmot ei julenud wastu minna, et mitte last hirmutada. Wispärast ei lausunud Lilian mitte sõnagi? — Teddy kuulats sõna. Teddy astus sammu lähemale ja waatas kartlikult emale otja. „On mamma pahane?“ palus ta arglikult.

Meie liitlased.

Inglise
jalaväelane.

Iiri kätt.

Belgia
grenader.Belgia
jalaväelane.Inglise
ratsaväelane.Belgia
suurtükitääl.Belgia
ulan.

"Ei! Mamma ei ole pahane." John Wilmot pani käe Liliani õlale.

"Räägi. Lilian, kuuled sa — räägi — Jumala pärast — katju!"

"Sa oled aga minu peale pahane, et ma palli võtsin ja ütlesid seda mammale."

"Ei, ei. Ma tahan ainult, et sa ta mulle kätte annad."

Jonnakas waade ilmus Teddy filmadesse, ta pigistas sõrmed kõwemine ümber "palli".

"Ei, ma ei taha", vastas ta jonnakalt. "Ma hoiain teda, sest kuulsin, kuidas mamma ütles, et ta seda palli ei sall: ma tahtsin palli mammale anda, et ta ta ära võiks wifata. Wasta, mamma, mispärast ei wasta sa mitte?"

Lõpuks lausus Lilian: "John, võta minu sõna kuulda. Müüd ei ole mitte aeg asjata rääkimiseks. Mind waewab asi niisama, nagu sindki. Katju minust aru saada. Kui su soowi järele teen, päästan ehk kuidagi Teddy elu." —

"On ainus võimalus, ja sa pead seda kuidagi tegema." John Wilmot waewas surmahirmus.

"Ma armastan wäikest, John — armastan teda niisama, nagu oma elu. Aga" —

"Aga, mis? — Mis sa arwad, Lilian?"

"Üks elu — ifegi meie poja elu — ei ole midagi tuhande elude wastu, mis sina tahad võtta" —

"Lilian, oled sa hull?"

"Ei. Pomm häwitab ühes poisiga tingimata ka meid. Ta häwitab sinu ja su saladuse. On parem, et me kõit kolm jureme" —

"See ei wõi sinu waade olla, Lilian."

"Ma mõtlen, mis ütlen. Ole walmis, John. Wannu, et oma leiduse ära häwitad — nii et maailm seda kunagi teada ei saa."

"Mamma" — Teddy oli jälle lähemale tulnud, ta silmist paistis ainult kartus. "Mispärast oled sa pahane? Ma arwastin, et sa palli tahad, võtsin ta sinu jaoks. Müüd pean ma ta küll ära heitma?"

John tahtis edasi tormata, et meeleäratamiseks palli kätte kähmata; Lilian pani oma wärisewa käe ta käewarre peale.

"John! Wannu, et asja ära häwitad!"

John Wilmot tegi meelheitwa liigutuse.

"Jah — jah," õhtas ta. "Ma wannun. — Kuid päästa laps!"

Lilian astus kindlufeta sammudega lapsel wastu.

"Teddy! Tule siia, mu ainus! Mamma ei ole sugugi pahane. Anna mulle pall — kuid ole ettewaatlik, et ta mitte ei kukuks."

Teddy hakkas lähemale jooksuma. John Wilmot tundis, kuidas ta filmade ette hirmu pärast udu laotas. "Mitte nii ruttu — mitte nii ruttu!" hüüdis ta. Selsamal filmapilgul kuuldus ta proua ehmatusehüüde. Teddy oli kukkunud.

John kuulis Teddy hädaldawat — siis weeres midagi ta jalgade ette — midagi ümargust, läikivat. Mafnlikult kumardas ta ja tõstis üles. Lõhkemist ei olnud tulnud. Poisil lamas seal, kuhu ta oli kukkunud.

Lilian najatas end surnutahwatult wastu puud. Wilmot oli uimne. "Mispärast ei lö tenud pomm? — Ükki sai ta asjast aru. Wärisewate sõrmedega kruuwis ta pommi pea maha. Rest oli tühi. Hirm oli asjata olnud. Laps oli tühja kesta wõtnud. Dige pomm oli seal, kuhu Wilmot ta oli jätnud. Teisel filmapilgul tõsteti Teddy kahe tugewa käewarre poolt üles.

"Suudle oma ema, Teddy," sõstistas John Wilmot, "ja üttele: "Jä wandus ja lubas!" —

Ja läbi pisarate naeratades, kordas Teddy neid sõnu

Gesti sõjameeste kirjad.

1.

3. aug. 1915 a.

Kolm päewa olime meie teel ja kolmanda päewa õhtul jõudsim meie W. linna. Siin käisin minna kolm korda maatulamisel, ning kats päewa olime tule all; oli tübe lahing, ja teisel päewal ajasime satkslased minema. Esimesel päewal jooksimine esimest korda tormi satkslaste peale, see oli 24. ja 25. juulil. Jutustan sulle selle loo järgmiselt: 23. juuli õhtul tulime meie wahi pealt, wersta 25 W. linnaft eemalt. Dõ W. linnas läts rahulikult mööda. 24. juuli hommikul jätsime W. linna maha ja lätsime uueste wäerinnale, mis W-st 15 wersta eemal oli.

Hobuste seljas sõites, hakkas suurtükkide mürin meile kõrwu kostma. Natukene aega sõitsime meie weel, ja juba kostsid meie kõrwu pükside paugud ja kuulipilduja ragin. Wiimati jäime ühe kõrge mäekirka taha seisma; seal tulime meie hobuste seljast maha ja jätsime nad siia, et kuulid neid ei tabaks. Jse lätsime meie wäe otja, ja siin oligi meie positsija (seijukoht). Ainult üks wäitene idgi lahutas meid satkslastest. Püksid paukusid ägedaste ja kuulipildujad ragisfid tihedaste; maa wärises juurtüki paukudest, pea kohal wingusiwad waenlase kuulid ja lõhtesid pommid. Mõnda kestis wõitlus mõni tund.

Satkslane pani tähele, et külje peal meil wäge ei olnud, tulid läbi jde ja asusiwad meile selja taha. Ei olnud meil mehikestel muud teha, kui hobuste selja istuda ja taganeda. Taganedes pidime meie satkslaste kuulide alt läbi minema. Ega muud — kui andsime hobustele tuld, ja noole kiirsel lendasime meie wälja, mäe otja.

Satkslane kõrwetas kõwaste.

Waewalt jõudsim mäe otja, kui siin ja seal möögdap päiteje paistel läikisid, ja "hurra" kirjendates mäest alla

metšas peitumate fakslaste kallale tormasime. Sakslane sülitas wahetpidamata metšast, kuid selle peale vaatamata tungisime meie metšatukka. Metša jõudes, nägin mina et mets nõnda tihe oli, et lähku sõita mõimata oli.

Seal nägin mina kasakat, kes jala oli, ja palus mind teda kui sõpra hobuse selga võtta, mida ma ka tegin. See mees oli ka juba kolm fakslast ära nottinud, aga wiimati ise ilma hobuseta jäänud. Seal tomberdas hobune kolme jala peal metšast wälja, sest neljas jalg oli kuulist purustatud.

Edasi sõites nägin, kuidas kasakas, kellel kuul rinnust läbi oli puurinud ja veri rinnust purskas, oma hobuselt kinni hoidis ja wägew loom ta metšast wälja tõi.

Sellel päewal fakslasti wangi võtta ei läinud torda, sest mets oli nõnda tihe, et mõimata oli ratša sõita; kuid paljud fakslastid matšid siiski oma eluga, sest sellel päewal raius meie polk mitukümmend fakslast maha.

25. juulil ajasime meie nad mitukümmend wersta taganema. Georgi medali weel kätte ei ole saanud, komander lubas ka mulle alam-urjadnitu (alamohwitser) nime anda

Elmar Waldmann.

16-aastane wabatahtlik
R. kasakatepolgust.

II.

Sulejoonel, 13. augustil 1915 a.

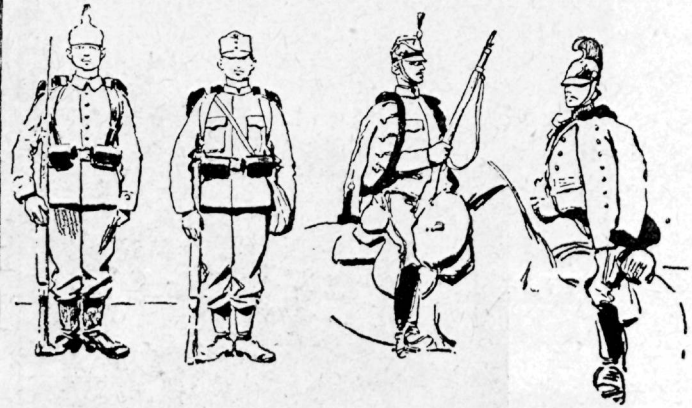
Armas teatrionu! Eugenin „Päewalehest“, et teil ka käesolewal aastal teenistus edasi kestab. Soowin südamest õnne ja head edu! Tänameu on muidugi teatri osatühisuse oma ettewõte. Kirjuta mulle, kuidas sina ja teised elawad, kuidas suwe mööda saatsid, mis isand Peterson „kuiwal“ Brital tegi ja teeb, kuidas muidu Tallinnas elatakse. Kirjuta tingimata, sest kodumaalt kirjade saamine on meil à la pidulik aktus. Ära minu peale pahane ole, et meie praegu fakslaste eest taganeme ja ohwrid toome, nagu Warsšawi, Rowno jne. äraandmine. Meie polk taganes R. küla alt kuu aja jooksul, iga päew lahinguid liites, kõigest kuus- wõi seitsekümmend wersta. Loogikalikult on selle poole taotused surmude ja haawatutena kolm torda suuremad, kes peale tungib, kui taganewal poolel. Meie häwitamisega oma taganemisel terwed polgud fakslastel ära. Oleks meil aga nii palju kuulipildujaid, pommiloopeijaid, suurtiikka ja laenguid, kui waenlased, siis ei oleks meie küll tolligi taganenud, waid edasi tunginud.

Mis muidu sõja kohta öelda, siis ei ojanud ma teda kodus enesele kunagi sarnasena ette kujutada, kui ta tõepoolest on. — Midagi suurepäralist pilti pakub labürint, kus lahinguid liitakse. Schrapnellid lõhkewad pea kohal, — ees, taga ja kõrwal lõhkewad maad põruma panewalt tšummadandid ning puuriwad sügawaid kaewituid wärisewasse maapinda. Püsside ja kuulipildujate kuulid kinnuwad, kui sääsed kõrwade äärest mööda lennates — proshektorid ja fotografaretetid walgustawad seda ennenägemata pilti. Wäed liiguwad kolonnedena, ahelana, kiiurutades ja kõhuli roomates üksteise lähemale, naeruwine, põlglik muige suunurkades wõi karm tõsidus näol. . . . Niisugune on lahing!

Jõuawad nad wastamisi f. t. rind rinna wastu, siis algab pussitamine, ja sellel on juba tubli küllakelusega weidi sarnadust. Wiimane osa lahingust ei ole huwitaw. Ta ei ole luulelik, waid wäga banalne ja toorewõitu. Ma ei mäleta, mitmes tikuwõitluses ma olen olnud, kuid igakord on sarnase mõitluse wastu mul wõigas tundmus. Kord torfas mulle üks sinusugune lehafas preislane püssitükiga sarnase jõuga hoobi rinda, et mina maha kukkusin ja ka tema. Teised meie mehed pistsid ta surmaks. Ma oleks tingimata sama teed temale järele mulla rüppe ussitama läinud, kuid mul oli kõhutis, rublalaine wahakaantega klade — mu päewaraamat — pöues, ja wõttis surmahoobi wastu. Waewalt weerand klade suutis ta läbi pista.

Loodus on lahingufära wastu wäga ükskõikne: jänas kargab oma pesast wast siis wälja, kui tšummadandid liig ligidalt lõhkewad. Linnud laulawad ja fristawad kuusitus, kui ei oleks seda müra ega kära olemas, ja orawad ajawad üksteist wallatumalt taga. Ka meie, inimesed, oleme ükskõikseks muutunud. Esmalt olin ma arg ja wärisetu iga tugewama paugu juures, kuid nüüd ei hirmuta mind püssikuul ega ka

Meie waenlased.

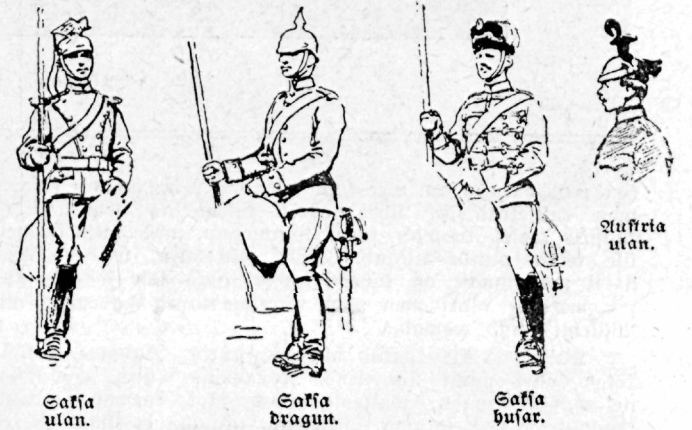

Saksa
jalawäelane.

Austria
jalawäelane.

Austria
hufar.

Austria
dragun.

Saksa
ulan.

Saksa
dragun.

Saksa
hufar.

Austria
ulan.

šrapnelli lõhkemine, ainult raskete, mitmepuudaliste tšummadandide lõhkemine paneb weidi seisatama ja kiiurutama, kui mitmenaelalised terawate kiskudega küllud, kui põrnikad surijebes mitmesaja sammude peale üle pea sajawad. Põrnikawad on, kui mõnikord päew mööda läheb, kui ja seda muu-
sikat ei tuule.

Surmahirmu siin ei ole, ega tule ka surma mõtet selle-
gil pähe, kuigi oma ees, kõrwal ja taga seltsimehi langemas näed. Werd nähes hakkab alg-inimene meites elama: weel rohkem werd . . . weel rohkem tapetuid . . . weel rohkem pea kohal hõljuwaid kasa, jalgu ja siiskondi . . . saapaid, pampusid ja rämpsus . . . Seda ihkab lahingumõllus hing.

Mitu torda olen ma endalt küstnud, mis see tähendab, et nii küllamarelikult surmale filma waatan, millega seda seletada võib? — Kuid wastust küsimise peale ei ole ma leidnud. Wast on eht see nõrk lootusefäde . . . ?

See oleks kõik, mis mul oma elust kirjutada oleks. Siin weel juurde, et Georgi kawaler olen. Dotan peatset wastust. Terwita kõiki tuttawaid!

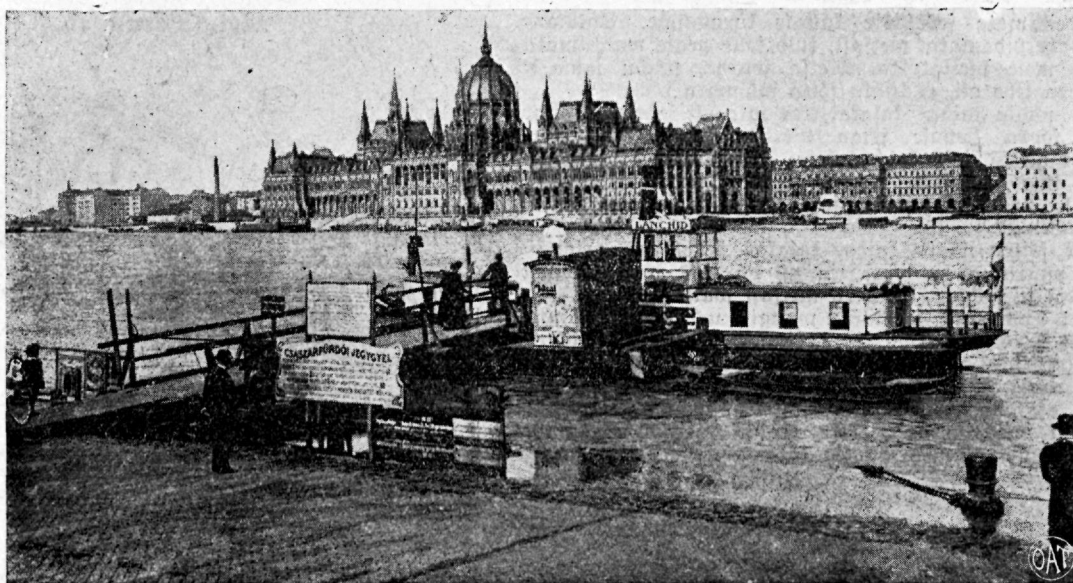
Terwitades ja kodu poolt sinu kaudu uudiseid oodates
sinu
J. Weiskäpp - Wostele.

Minu aadress on: Действующая армия, 40 пехотный
Кольванск. полкъ, ком. развѣдчиковъ Вотеде Мезикэпъ.

III.

Armas wend!

Selles kirjas tahan ma sulle lühidalt kirjutada, kuidas meie sõja ja päewa esimesel liinil mööda saatsime. 23. f. l. p. hommiku saadeti mind 5 wenaesega luuramise posti peale

Budapest. Parlamendihoone.

(наблюдательный п.). See koht oli mõni sada sammu eelpool meie kaitsekraawist, ühes noores kafemetšas; selle wäikele kaasiku keskel kaswab suur tammepuu, mille latw kaugele üle teiste puude ulatab. Selle puu otša, umbes jülda 8—9 maapinnast, on kahe inimese jaoks iste tehtud, kus päewa ajal alati meie poolt järelwaatajad saadetakse, mis Willemi poisid teewad.

Kui meie kirjeldatud tamme juurde jõudime, ronisin kõige esite mina ühe teise „земляк'iga“ üles, aga teised neljast jäid maha, wäikete, nende jaoks kaewatud, kaitsekraawikese sisse istuma. Kiitrega, niisama ka ilma on selgeste näha, kuidas „ritterid“ päewa aegset wailust, mida meie harilikult puhtuks tarwitame, oma kasuks pruugiwad. See d-titel on hallid wormiriided seljast ära pandud, ainult ees-
pükste ja järgiwäl töötawad oma kraawide ees wäljas, mõned kaewawad, mõned raiuwad ja mõned teewad okas-
traat aedasi kaitsekraawide ette. Seda nähes läks minul kohe „kops üle mälša“, sest et kõik niisuguse töö peame meie alati õfseti tegema, sest kui meie päewa endid mitmekesi wäljas näitame, kohe hakkab nende poolt kuulirahke lendama. Kohe andsin ma oma roodu komanderile sellest teadust. Väts natukene aega, kuulsin, kōmasiwad meie poolt järgimööda kolm kogupauku, pütsel (siht) oli natukene ligemale wõetud kui tarwis, kuulid puutusid enne nende juurde jõudmist maa külge, nii et mina tolmü üles tõusmisest aru sain. Üks „ritteritest“ oli weel nii uhke, et ronis natuke kõrgema koha peale ja keerutas sealte meile mütsi, tähets, et meie pahaste laseme, aga töö lähed neil ikka wana soodu edasi. Teatan jälle kuulide kukkumisest (telefoni läbi). Müüd hakkasid meie poolt õige tihedaste paugud kōima. Nägin mitut nendest kukkuma, aga teised kõik põgenesiwad oma kaitsekraawidesse, nii et „wändad wälkusid“. Meie mehed jätsiwad ka lastmise seisma, aga nendest ei ilmunud enam ühtegi pooleli jäänud töö juure. Selle kōrda läinud töö peale panime lahkesi „земляк'iga“ piibud suitsjema, mis nii head tundmust tõike teha mööda laiali laotas ja meeleolu tõstis; tundsimine endid nagu mõned suured wägede juhid olema, kes waenlase kindluse kauasest wastupanekust hoolimata ikka ära wõitfid.

Kella 2 ajal tuliwad teised meid wahetama, ja meie läksime omade juure kaitsekraawidesse. Puhtasime kuni õhtuni. Öhtu, kui juba hakkas pimedamaks minema, saadeti mind ja 8 teist eelwahiks (секретъ). Kaks ja kolm meest ühes

koos peitsime meie endid pōõsaste warjul kaewatud aukudesse ära, et järel walwata, et waenlane ilma meie teadmata peale ei saa tulla, meie pidime sest õigel ajal märku andma. Dõ oli waitne, tuuleõhtu ei ole, nii et kõik rääkimine meie, niisamugi ka waenlase kaitsekraawidest kõrwu kostis. Meie roodus hakkas üks „lõõtsapilliga“ ühte Wene rōõmüst lauluwiisi mängima, ja kaks ehk kolm häält lauliwad kaasa. Willemi poiste poolt aga kostis wiulimäng ja laul haleda wiisiga, nagu mõni furnu matmise maršs mulle kõrwu. Aga ühtegi piisipauku ei ole kuulda. Korraga kuulen: saks-laste poolt kõlab wäitene pōksatus, ja wuhiseses ja jädemeid wälja ajades lendab üle meie peade mähklast wiisatud lõhlew pomm. Käib kole rakkatus ja tolmü ja suitsu sammas näitas, et meie kaitsekraawi ette, selle koha ligidale, kus meie pillimees oli, kukkus. Ümberringi kõik mets kōmises paugu tagajärel. Kui jälle waitseks jäi, kuulsin ikka oma meesste pilli ja laulu häält, nagu ei oleks midagi olnud. Mõne minuti pärast lendas meie poolt jälle nendele niisamajugune kingitus, mis rakkudes nende kraawide kohal lõhtes. Wiuli mäng ja laul wakis. Kaugelt paremalt ja pahemalt poolt kuuldas pisse müristamine, ja wälgu heitmine oli ka selgeste näha. Kes esimest korda sija tuleb, arwab muidugi tõsist müristamist kuulwat, aga meie teame, et see kauge suurtüki mürin on. Bommid hakkawad mõlemalt poolt tihedalt kukkuma. Pütsi paugud kōmawad ja kuulipildujad teewad oma pōrisewat õmblusmasina häält. Riunudes lendawad kuulid üle meie peade, mida muidugi kõrgele tõsta ei toht, sest praegu, sõjaajal, peab wäga alandlik olema, sest, kui pead kõrgel kannad, trehwab mõni neist kinnuwatest elukatest külge puutumata, aga see ei ole terwisele sugugi kasulik.

Niiwiisi karaulides ja seda kōrinat-kōrinat kuulates, jõudis hommik lätte, aegamööda hakkas jälle waijemaks jääma. Aegamööda roomame meie jälle seftimeeste juure tagasi. Niiwiisi on üks päew jälle surmale ligemale elatud.

Gustaw Wisnapu.

S i e n d u s. „Meie Matsis“ nr. 55 on sõjameeste piltide allkirjadesse trükkwiga juhtunud, nimelt tuleb Mihkel Mäebergi asemel Mihkel Mäeloog ja Siiri Mülleri asemel Siiri Müilen lugeda.

Aleksander Kabel,
Peetri w.
Edjawäljal.

Süri Raamat,
Wigalaft.
Tegewas sõjawäes.

Mart Pärnits,
Pujatu w.
Edjawäljal.

Alekf. Lõhmus,
alamohw. Pujatu w.
Edjawäljal.

Jaan Kinkar,
Kobila w.
Tegewas sõjawäes.

Wassili Saksakulm,
Sellaama w.
Edjawäljal.

Alekf. Roswaldt,
Nõssift.
Sõhusõidu komandus.

Ado Muni,
Selme fib. Suurtüki-
wäelajena sõjawäljal.

Sindrek Kool,
Weinsärwe w.
Teadmata kadunud.

August Urwa,
Kurifult.
Tegewas sõjawäes.

August Otto,
Ratwere tr.
Tegewas sõjawäes.

Martin Otto,
Ratwere tr.
Tegewas sõjawäes.

Jaan Türner,
Masiu w. W. Jaap. sõjas
oln. Tegewas sõjawäes.

A. Kiiimant,
Wõru-Meekift.
Tegewas sõjawäes.

Rudolf Blumfeldt,
Wõdmatu w.
Edjawäljal.

Ernst Adamberg,
Wändraft.
Tegewas sõjawäes.

Albert Sotka,
alamohw. Rannu w.
Edjawäljal, maatuulaja.

Rudolf Dismann,
Kiltsi w.
Edjawäljal.

Jaan Tõnisson,
Wändraft.
Tegewas sõjawäes.

Jaan Zubsberg,
Petrogradi kub. Siberi
tütt. Dii sõjawäljal.

Karl Reinmann,
alamohv. Waetülast.
Edjawäljal.

Nikolai Esdatow,
Tegewas sõjawäes.

August Hanimägi,
Wõru tr.
Edjawäljal.

Julius Lilojon,
Wõrumaalt. Edjawäljal,
õhulaewastitus.

Julius Rodemann,
Narwast. Autojuht
tegewas sõjawäes.

Eduard Pudel,
Lihula w.
Edjawäljal.

Roman Peets,
Tamsalust.
Tegewas sõjawäes.

Jaan Romulus,
Raplast.
Edjawäljal.

Joh. Weidemann,
w. alamohv. Riust. Lu-
märgi saam. ette pandud.

Oskar Tamjes,
Looa w.
Edjalaewastitus.

Jaan Kalsbert,
Riusta w.
Tegewas sõjawäes.

Eduard Bachmann,
Rõmklüla w. Tegewas
sõjawäes, telegrafi roodus.

August Kalsbert,
Riusta w.
Tegewas sõjawäes.

Boldemar Sommer, Jüta w. Suurtüüväelane.
Edjawäljal. **Karl Palmberg,** Mäetaguse w. Suur-
tüüväelane. Edjawäljal.

Karl Jürgens,
Kullama kib.
Tegewas sõjawäes.

Johannes Känder,
Koblast.
Tegewas sõjawäes.

A. Normann,
Koigi w.
Tegewas sõjawäes.

Andres Kabel,
Peetri w.
Edjawäljal.

Oskar Kasakas,
Paide tr.
Edjawäljal.

Karl Rikkas,
10. juulil 1915
käest haavatud.

Jaan Mitlas,
Salinna tr.
külm jala ära võtnud.

August Lõnit,
Ratvere st. Saavatud.
lueste sõjaväljal.

Willem Rikker, Runda w. sõjalaewastikus.
Johannes Rikker, Runda w. Austrias wangi.
Eduard Rikker, wabat. Runda w. Jalast haaw.
lueste sõjaväljal.

Anton Puss,
alamohw. Narwast.
Käest haawatud.

Johannes Beek,
Ratwece tr. 18. mail
S. ääres haawatud.

Jaan Janson.
Saawatud.
lueste sõjaväljal.

Karl Withof,
w. alamohw. Narwast.
Sõjaväljal.

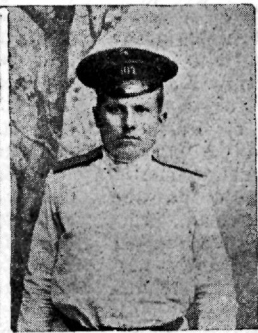
Sergei Dokunin,
Narwast.
Sõjaväljal.

Adolf Elm,
Tallinnast. Shufõidu osat.
Saawatud. lueste sõjav.

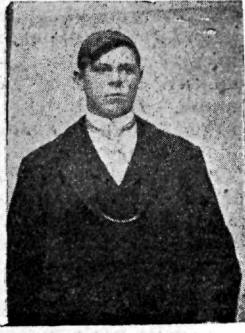
Matwei Jurisson,
Raks torba haaw. Georgi
rist. kodus parand.

Sander,
Jamburgist.
Märtskuul haawatud.

Labur,
Jamburgist. 21. märst.
aaw. lueste sõjaväljal.

Jakob Saar,
W.-Maarjast. 21. märst.
haaw. lueste sõjaväljal.

Friedrich Withof,
alamohw. Narwast.
10. des. W. ääres lang.

Julius Simmulson,
Räpinast.
Tegewas sõjaväes.

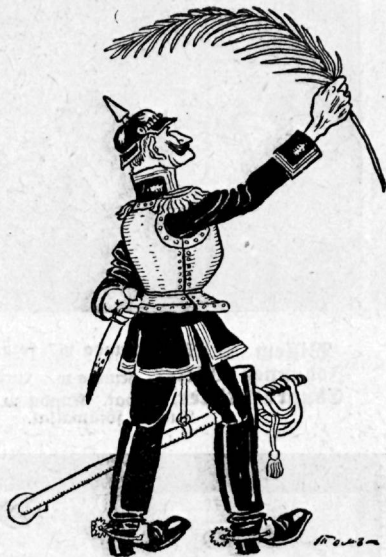
Oswald Hüpner,
Tegewas sõjaväes.

August Withof,
Narwast. 4. mail 1915
teadmata kadunud.

Oskar Linde,
Wijandi tr.
Weeatuse tehnika koolis.

Wille m (mõõka selja taha peites):
"Serrad, küllalt on werewalamisest,
hakkame rahu tegema!"

Mõnda Italia rahwa elust.

Suur sõda on mitmed Euroopa rahwad, teada me seni ainult nimepidi tundsinud, oma mõllusse kistunud. Suwitaw on sellepärast nende elu ja oluga tutvuneda, iseäranis aga töölise ja talupoegade eluga. Teeme siin itallastega algust ja jutustame pärastpoole ta teistest rahvastest.

Italias oli maa juba Rooma ajast saadil enamaste suurmaoanantide (patritsiate) käes, lihtrahwal olid hoopis wäikesed maatükid, wõdi ei sugugi. Nii on see ta siiani olnud. Maksud selle wastu on aga väga raske ja terwe rahwas kannatab maapuuduse all. Süüdlane oli siin wiimastel ajal riigiwalisus, kes Italiat teiste suurte Euroopa riikide kõrgusele püüdis tõsta ja teada esimese liigi riigiks teha. Seda ei saanud muidugi muidu kui kõrgete maksude abil, millest suurem osa wõhkearwulise sõjamae ja sõjalaewastiku peale kulus. Talupojad ägasid maksutoorma all ja olid sunnitud oma maid wõlgade eest mõisnikkudele ära andma, ise nende juurde moonakatelt, rentnikkudele hakates, wõdi jälle wääwliktaewandustest tööd otsides.

Selle peale vaatamata, et maa hästi wiljakandaw on, on talupoja elu Italias väga raske. Peapuudusest on suuremalt osalt — wee puudus. Põllutööline peab kuuma päiksepaiste käes lagedal wäljal töötama, kus tal ei puud ega pöödsast pole, mille warjul wõiks puhata wõdi wärsket wett juua. Kui ratja niisugust ilmasuurt põldu mõõda sõdita, siis tunnete warsti, et käed teil kuumuse sees nagu läbiküpenud on, pea palawusest lõhkeda tahab ja hele päike filmi pimestab. Wahpeal näete aga sellel piirita wäljalagendilul inimesi hommikust õhtuni töötama. Nad need on meesterahwad, rätik pea ümber seotud. Näd on neil punased ja sooned otja ees pungil. Kui maad kõega puutute, siis põletab ta. Restpäewa ajal on töötamine päris wõimata ja põllutöölistel jätawad töö lõhkijeks ajaks seisma. Kuid see puhkus wärskendab wahke, sest et kuskil warju ei ole ja isegi õhjel on maa kuum kui ahi.

Talupoegade peatoiduks on wee sees leedetud ja oliwõõliga wõditud taignatükid, ja kuwatatud oliwid õliga. Naisterahwad põllutööst oja ei wõta.

Peale põllutöö ja wääwliktaewanduste annab elanikkudele ülespidamist weel kalapüük. Püütakse peaaesjalikult thuni kala, mis ligi julla pikkuseks kaswawad ja teada

aprillil kuni juulikuuni Wahemeres parwedetaupa ujumas on. Sel ajal walitseb Wahemere randabel ebaharilik elawus. Kalamehed kogunewad ja püüawad suurte wõrkudega kalu, raiuwad neid ka ahingute ja piikidega.

Witte wahke tööd ei anna ka puuwilja, wiinamarjade, oliwide, apelsinide ja sidrunite kaswatus ja marjawiina walmistamine.

Kõige iseäralikum komme oli kuni wiimaste aastateni see, et siitsialased oma surnuid ei matnud, waid neid lahtrijest pidasid. Nüüd on see keelatud; kuid praegugi weel wõib loofrite wõlwalustes niisuguseid surnukehasi näha. Seal näete pikkas wõlwaluses terwe rea seina kinnitatud surnukehasi, seismas, istumas, lamamas. Surnukehad ei tõdune, sest et nad enne ära kuwatatakse. Surnutel on kõigeparemad riided seljas, ja tihti wõdite näha, kudas uasterahwad oma surnutele uusi riideid toowad: panewad surnu wanaemale ja tädile uue tanu pähe, wõdi jälle ema wõtab oma lapse surnukeha ümbert luitunud riided ära ja tõmbab uued ajemele. Kirjeldamata dubsust tunneb wäljamaalane, jelles surnuaias ringi waadates: oma surnuid niisugustes wõlwalustes wõdiwad ainult rikkad hoida, sest et selle eest iga kuu matsta tuleb. Kellel maks maksmata, need surnukehad maetakse mulla alla.

Italia imehea kliima ja suurepäralise loodusrikkuse peale vaatamata, ei wõdi tema rahwa enamust õnnelikuks nimetada. Põllutöölised, talupojad ja ülepea alam rahwas ägab maksude koorma all ja kannatab nende seas mäsawate haiguste all. 40-kraadises kuumuses kahjuliku õhuga maatohas töötades, jääwad nad furnawasse palawikku — malariasse, mis noori kui wanu tabab, ja millest väga raske päriest terweks saada.

Selle tagajärjel, et alamad rahwaklassid üli raske tööga koormatud on, ja ka halvade elutingimiste, wiletja toidu mõjul on peale nimetatud malariala weel pellagra haigus mõne Itaalia niiskete maatohtade nuhtluseks. See inetu nahahaigus tabab kõigepealt neid, kes, luupaitseni wee sees seisdes, riisipõldudel töötawad, kusjuures neil peaaegu ainsaks toiduks kopitanud maisijahust puder (polenta) on. Sõites ilmuvad teha peale wõhkearw, muunduvad siis paieteks, ja lõpuks teliwad ka jooltesse paised. Iseäranis kangeste mõllas pellagra 1892. Wiljakalduuse aastal, tema kätte surid siis ligi 200.000 inimest.

Italia põllutööliste palk on väga mitmekesine, kestmiselt 37 kop. (1 liir) kuni 80 kop. päewas, Siitsialas weel wahem. Parem kui põllutöölised elawad käsitöölised, kui neil kunstimaitset on.

Maapuudus, tööpuidus, tööraha wilets seisukord sundis inimesi hulgalisele wäljarändamisele Italias. Suurte parwedena, ühiskult ja terwete perekondadena, rändasid nad Amerikasse. Iseäranis palju rändas itallasi Bona-Amerikasse, Argentiniasse, kus nende ajundused nüüd iga aastaga kaswawad ja ilta paremale järjele jõuawad. Kuid ainult kõige suurem häda wõdi itallast wäljarändamisele sundida. Kõigemata sidemetega on ta oma isamaa külge kõidetud, temast lahkmine teeb tale suurt muret ja südamewalu. On ta aga wäljamaal rikkaks saanud, siis pöörab ta tingimata oma kodumaale tagasi.

Wiimastel aastatel on see wäljarändamine siiski wahemaks jäänud, sest et elutingimised Italias paranesid. Nühästi põllutöölised, kui ka wabrik- ja käsitöölised hakkasid ühijusi ajutama, kirlikult soowides oma seisukorda parandada. Nii ühinesid põllutöölised „talupoegade ühijuste“, wabrik- ja käsitöölised aga „töö-börsede“ ümber. Sellelaadilisi ühijusi on Italias nüüd kaugele üle saja, ja kõige suurem nendest on Milani töö-börse. Ühijused püüawad oma liikmetel tööd otsimist kergendada, ja nüüd pööravad juba paljud tööandjad töölise saamijeks otsetohe „töö-börse“ poole.

Töö-börseid hoolitsewad ka selle eest, et wahetalitajaid tööandja ja töölise wahelt kõrvaldada, kes kumbagi poole käest oma wäike waewa eest raha nõuawad. Töö-börsest saawad töölised hinnata diguseteadlilt ja arsti abi, mitte ainult omale ühki, waid ka oma perekonnale. Töö-börse on torra läinud paljudele töölisele palgakõrgendust nõutada, peaaesjalikult abiraha andmise teel streikijatele. Töölise

estitajad arutavad töö-hörjel kõiksugu nende olutorra puutuvaid küsimusi, näit. haigemajade ja koolide ajutamist, hinnata toidu andmist lastele algkoolides j. n. e. Nad arutavad ka iga seaduse eelplaani läbi, mis saaditud parlamentis annavad, ja lisavad oma märkused sinna juurde.

Isäraline börse ofatond kogub teateid tööliste elu üle väljamaalt, et teada saada, mis tööliised seal oma olutorra parandamiseks ette võtavad.

Töö-börje hoolitseb ka tööliste hariduse tõstmise eest, ajutab selleks otstarbeks pühapäeva-kooli täiskasvanutele, lugemisetubasi, peab igasuguseid kurjusi ja kõnesi; tal on ka kontserbi- ja teatrimehed, kus ainult kõigeparemaid palaasi ette kantakse.

Üleval seisab töö-börje liikmemaksust (40.000 liiri) linna abirahast (20.000 liiri) ja wabatahtlikudest annetustest. Tööbörje liikmeteks wõivad ka naisterahwad olla. Milano töö-börje mõju ulatab ka kõigi teiste töö-börjede peale, sest et ta 15 ajalehte ja ajakirja ja hulga raamatuid oma töötava ja eesmärgi selgitamiseks välja annab.

Waejema rahwa seijutorra raskendawad, iseäranis Uduna-Italias, veel ammuft põlwest ebaasi elutsemad salajelsid, kes elanikutelt raha ja kõiksugu aineid välja pressiwad. Neid seltsi on kaks: K a m o r r a Neapoli piirkonnas ja M a f f i a Siitsilias. Kumbagi on rohkeste liikmeid.

Kamorra on kõige wanem ja tekkis siis, kui Italias kõige suurem rõhumine ja wägivald walitses. Tema liikmed jagunesiwad kolme liiki: kõigepealt „kamorristid“ — juhid, korraldajad, kõige rohkem haritute seas, keskiit — täideaatjad, j. o. need, kellel kõik rõwimise wigurid juba selged, ja lõpuks, alamad — õpilased. Kõik, mis nad wargule, wäljapressimise ja petmise teel kätte saawad, toowad nad kamorristidele, ja häda sellele, kes mõnda salaja oma jaoks katjuts hoida wõi käsu täitmata jätta!

Praegusel ajal on küll kamorra tähtsus kauniste lan-genud, kuid enamalt ei pidanud kamorristid mitte ainult rahwast, waid ka poliitikat ja walitjusewõimusi oma rufita all. Kes enamalt Uduna-Italias oma warandust riisumise ja wägivald eest tahtis hoida, maksis kamorrale maksu, kes ainuult juhtumist mööda ei lastnud, et töötaja inimese sissetulekust üht oja omale saada. Wähe sellest, et kamorristid põllupidajalt, tööljaja omanikult, kaupmehelt maksu välja pressis, sagedaste wõis näha, kudas pattikandja wõi woormehe juurde, kes praegu just wäljamaalase käest töö wõi sõidu eest raha saanud, wõdras mees astus, sõnalaujumata kae välja sirutas ja ühe oja tööpalgast omale sai. Kui te oma pattikandjalt wõi woormehest küsinud olesite: mis see tähendab? oleks ta üsna rahulikult ja lihtsalt wastanud: „see on kamorrist!“ Oletaki mõni seaduslik maksuwõtja, kes seaduse poolt kinnitatud taksi järele maksu nõuab, aga mitte juhtunud majurikas. Mõnes kohas Italias sünnib see veel tänapäeval, mitte aga enam nii awalikult, ka rahwas ei waata nende peale enam nii juure kartuse ja aupaatmu-misega kui endisel ajal.

Siitsilias on aga salajelsil Maffial veel küllalt wõim. Ta korjab korraldiku maksu kõigilt elanikutelt, awaldata kohtu ja walitjuseasutuste peale surwet, oma liikmeid kroonukohtade peale mahutades. Maffia on nii wägew, et mitte ainult lihtrahwas, waid ka keskeisus sedawõrd tema kättemaksimist kardab, et kohtunikud tema liikmete üle kohtu ei julge mõista, kui need kohtu alla jätuwad.

Toiduküsimuses on itallane wäga mõddutas: liha ei söö ta peaaegu sugugi, waid toidab ennaft leiwast, puu-wiljast, makaronidest, salatist; kõikidele toitumisele lijab ta maigu andmiseks oliwi-õli, küüslauku wõi sidrunit juurde. Toidu mõddukuse põhjusteks on jõe kliima ja siis ka — waejus: liha maksab palju, puu- ja aiawili aga peaaegu mitte midagi. Kui inimesed õhtuti naabri juurde jutu wõetma koguwad, siis ei anta lauale enamaste mitte midagi; ijei jütates majades. Noobnuid on Italias kaunis harwa näha. Pühapäewiti ei õfpi itallased juuremalt õfalk mitte kõrtsjudest ajawidet, et ennaft seal täis juua, waid koguwad kuskile warjurikkasse paika palli mängima.

Alutunne on itallasel külge kaswanud. See sünnib talu-poega, kaubaga naabrilinna turule minnes, oma hobuse pead paabulinnu sule, lintide ja lilledega ehtima ja wantri

Möbleritud tubades.

Üürnik: „Noh, kudas oma uute üürnikkudega kõrwal toas rahul olete?“

Korteri perenaine: „Oh, wäljakannatamata inimesed!“

Üürnik: „Kudas nii, ma ei ole kuulnud, et nad müraksid, riidleksid.“

Korteri perenaine: „Õtse selle wastu, nii tafa räägiwad üksteisega, et mitte midagi kuulda ei saa!“

ääri roheliste otstega kaunistama. Kõikide kaupluste aknad on ühel wõi teisel kombel kaunistatud. Suurtel pühadel aga on kõik uulitsad ja majad lilled ja waipepaga ehitud. Kõigi, see ihutunne ja hülguse armastus läheb itallastel palju raste tödga teenitud raha maksma. Tulewärtideks põletatakse üheainsa õhtuga sadanded liired ära ja mitu-tuhat rahwaraha raisatakse püssipaigutamise peale igal pühapäewal kirikuteenistuse ajal. Kuid juba tehtakse „Zu-mala auts.“ Waimulituid wõifid ju selle waewaga teeni-tud raha otstarbete raiskamise ära kelleata, kuid juba ei tee nad küll ilmasi, sest et kõik need rongikäigud ja tule-wärgid waimulikkude tähtsust kindlustawad. Peale selle on need lombid rahwal juba sedawõrd luuske ja lihaste kas-wanud, et nad ainult pikema aja jookjul sellest ära wõdr-duda suudaksid.

Palju raste tödga teenitud raha kulub Italia wae-jemal rahwal ka „riigi-loterii“ peale. Korraga rikkaks saada, ilma idupingutuse ja tödta, awatleb kõiki, ja kes korra wõidulooftimisel natute wõitnud, tahab itta ja itta mueste õnne katiuda. Miljonid inimesed ostawad iga nädal wõi-duloofti, ja walitus saab sellest 75—80 miljoni liiri (liir= 37 kop) igaaastast puhast sissetulekut.

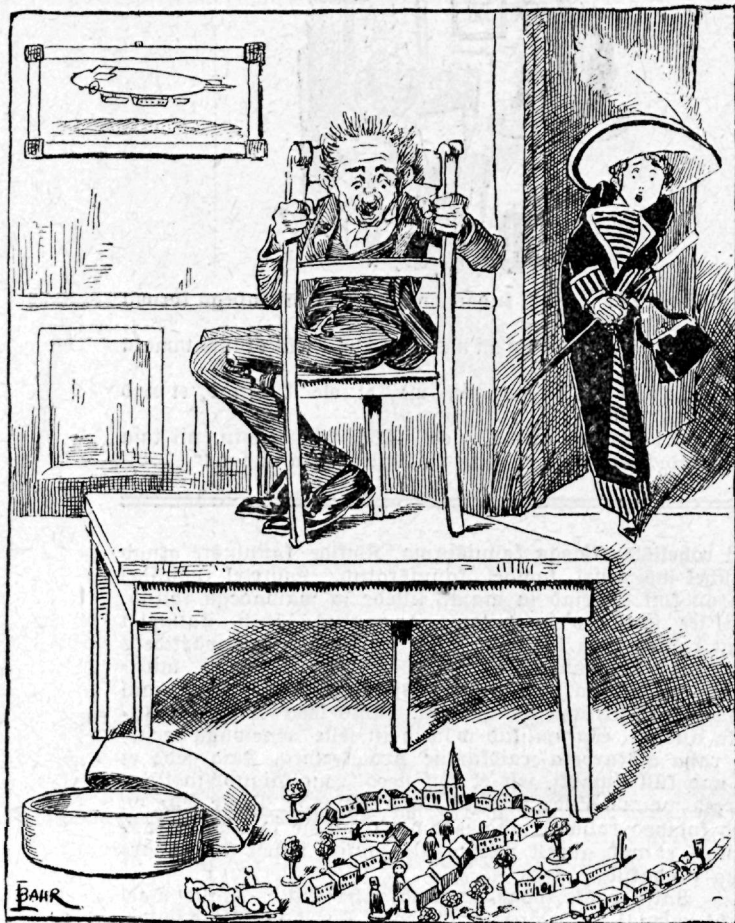
„Banko-lotto“ (riigi-loterii) peale ei kuluta mitte ainult waejemad oma wiimaseid kopikaid, waid ka rikkad inimesed. Ja juhtub kord keegi tuttawatest wõitma, siis õhtub see veel enam teisa. Ka ebanust mängib siin oma oja. Kõige tühjemate ja rumalate märkide järele püütakse neid numbrid aimata, mis wõidawad. Näeb naisterahwas näituseks õõsel munta, künnalt wõi lille unes, koke waatab ta ise-äraliseft raamatust järele, misjulgust numbrit need asjad tähendawad, ja jookseb juba wõiduloofti numbrit oftma. Neid loofitakse iga nädalas kord välja.

Suur mõju on ka waimulikkudel perekonna-elu peale, iseäranis Uduna-Italias. Seal on igas majas oma maja-sõber — paater wõi munt. Isäranis naisterahwad küfi-wad igas elujuhtumises tema nõu.

Wiimastel aastatel hakkab aga waimulikkude mõju juba langema ja ühes sellega kaob ebanju pimedus. Seni kuni rahwahariduse juhtimine waimulikkude käes seisis, hoidsid nad rahwast meelega pimeduses, rumaluses ja eba-usus. Müüd on aga waimulik seius rahwahariduse asjast täielikult kõrwaldatud, ja kooliasjandus eeskujulikult kor-raldatud. Opetus algkoolides on junduslik ja hinnata ja harimatute arv tahaneb iga aastaga (1896 aastal õskasid saja inimese seast Italias alles kõigeft 48 lugeba ja kirjutaba).

Peale ülewal nimetatud töö-börjede ja talupoegade-ühijuste on siin tähtsal mõddul ka rahwa-ülitoolid kaasa aitanud. 1900. aastal ajutati esimene seejugune ülitool Turinis, nüüd aga on neid peaaegu juba igas linnas. —gis.

Rudas Berlinis wõidusõnumeid wabritseritakse.

Uja kirjjaniku naine tuppa astudes:

„Aga Fritz, mis su meeles on?! Mis tempust ja teed?“

Uja kirjjanik: „Ah, jäta mind rahule! Sõja-kirjasaatjana pean ma veel tänasele „Berliner Tageblattile“ ülewaatlikku kirjelduse saatma, tudas me zeppliniga Tallinna kohal tiirlesime ja pommist alla pildusime.“

Singeheitlemine.

3. Beieri jutustus.

Soolikalt raha üle lugedes ja laua peale pannes, tõusis peremees pikkamisi oma pingilt, wõttis kapist wiinapudeli ja ütles:

„Wõta, noormees, oma palk. Wõta ja piüta postus tubli mees olla. Kui puhkeaga antakse, ära wõtmata jäta, ja kihuta siia. Tea, minu maja on alati sinu jaoks lahti. Pean peaaegu üleliigselt sulle meelde tuletada, et mind hästi rõõmustad, kui wahetewahel oma elust kirjutad. Noh, aga nüüd lööme kokku sinu terwisets ja . . . head teed.“

Nad löid sõbralikult kokku, tühjendasid klaasid ühe sõdmuga, surusid weel kord üksteisel kätt, mille peale peremees due läks, sulane aga tema järele astus.

„Noh, mul on aeg sõita“, ütles peremees, wankri peale ruffitõttide otja istudes, „muidu jään ehk weel Rewitruubi turule hiljaks. Peeter, ära sa unusta tätku sõotmast, enne kui ära lähed.“

Wanker põrises ja kadus warstigi warase hommiiku halli ämarikku.

Peeter waatas temale laua järele ja pööras siis karjailauda poole.

Lauda ukse wahel pidi ta karjanaise Margittaga peaaegu kokku põrkama. Näo järele otsustades oli see wäga kurwas meeleolus.

„Noh, kuidas siis, Peeter?“ küsis ta kurwalt, „nii siis, lähed ikka täna oma polku?“

„Jah, Margitta, täna“, wastas sulane ruttu. „Ei ole midagi parata, pean digeks ajaks seal olema. Mind juba oodatakse . . . kuendasse kirasseri polku“, lisas ta, mitte ilma uhkujeta, juurde.

Oli tähtle taeru ette pandud, waatas Peeter Moisson ruttu ringi, ja hiilas siis wõimalikult tase riideaita, kus wana Margitta magas. Ta woodi oli alles koristamata ja soe.

Ruttu ja osawaste tõstis Peeter põhukoti moodi pealt ülles, pistis käe selle alla, kobas ja tõmbas rahakoti kahelümne riigitaalriga wälja. Kiirelt raha üle lugedes, pistis ta rahakoti taskusse, seadis aluskoti wana koha peale ja ruttas wiljaaida kõrwa oma „kortasse“.

Peetril oli juba mõne päewa eest mõte tulnud seda wargust korda saata. Peremehe käest oli tal aastapalk saada; see ühes Margitta aluskoti all peituwate kahelümne riigitaalriga tegi ümarguse summa wälja, millega polkus kaunis lõbusaste elada wõis.

Margitta oli wana tüdruk, ligi wiiekümne aastane. Ta oli täieste selle pere huwidesse wajunud, kus ta juba üle weerand aastajaja teeninud. Mäti oli tal talitamist, ei raatfinud tundigi raisata, ja ainult üks kord sõitis ta ühels päewaks ära, oma õe matusele. Ta oli wäga kottuhoidlik ja tarwitas oma jaoks wähe, kõige lihtsamate riiete ja jalatõudega leppides. Selle tõttu oli ta omale „musta päewa jaoks“ kauniste raha kogunud, ja kui jutt raha kogumisesse puutus, tähendas ta üleolewa naeratusega:

„Jah, ma olen omale mõnegi taatri kogunud. Pant — on minu esimene wõlglane!“

Aluskoti all hoidis wana tüdruk ainult seda, mis ta weel hoiutasasasse polnud jõudnud wiita.

Peeter Moisson oli alles hiljuti selle saladuse jälgile juhtunud. Ta pani tähele, et tüdruk pühapäewiti hiljemalt aidast wälja tuleb, ja see äratas tema uudishimu.

„Mis teeb Margitta pühapäewa hommituti?“ mõlgutas ta ja luuras juba järgmisel pühapäewal wõtmeaugu läbi järele.

Ta nägi, kuidas Margitta põhukoti ülles tõstis, tudas rahakoti wälja tõmbas, siju põlwepeale puistas ja hoolikalt kuldrahad üle luges.

Sellest filmapilgust peale ei lahkunud Peetrist kirdline soow wana tüdruku kotti omandada.

Ja nüüd oli ta oma mõtte täide saanud.

Muidugi märkab Margitta warsti wargust, kuid see ei tähenda midagi: ta on juba kaugele. Ja pealegi ei tuleks Margittal ilmaski meelde teda kahtlustada. Ei! Ta peab teda oma kõige paremaks sõbraks. Tüdruk on ju teda hellitanud, otsekui lihane ema, otse tüütusenä.

„Noh, Peeter,“ kutsus ta tihti, „säh, wõta pannkooki! Tuline koke! Sa oled külmast lohmetanud! Tule soenda siin pliita ääres! Just sinu pärast tegingi tule ülles.“

Ja mitu korda ei ole ta temale põlle all kõifugu paremaid suutäisi toonud, kui mitu suurt kruusitait maitswat kohwi piimaga! Toob ja ütleb:

„Noh, Peeter, maitse seda! Eks ole magus! Eks?“

Tähtis pimedate ööde puhul.

Kuiwad galwanielemendid

Õpetus, tudas kodusel wiisil mitmesuguseid kuiwi batarjei tasulampide, elektritellade j. n. e. jaoks walmistada. 7 pildiga. Hind 30 kop.

Saada igast raamatukauplusest.

Pealadu

„Seadus“,
Tallinnas.

Sa peale selle kõige peats nüüd wanal Margittal pähe tulema, et Peeter Moisson tema järelt warastats! Ei ilmasti!

Noormees lõpetas oma reisuupauna pakkimise ja pidi juba teele ajuma, kui wana Margitta nukralt nistse astus.

„Waat! Peeter,“ ütles ta, „wõta ka need — lähewad tarwis: kolm paari sokkisi ja willane särk. Ma ise tudustin neid õhtuti, kõigeparemast tugewast lõngast.“

„Mistäh, Margitta!“ wastas Peeter taha, korruga nagu kohmetust kundes.

„Waat mis, Peeter,“ jatkas Margitta lahkest edasi, „ma tean, et sa — waenelaps oled, et kedagi pole, kes sinu eest muretseks. Sina aga oled noormees — ja noorus nõuab lõbutsemist . . . See on arusaadaw, ja alati nii . . . Waata siis . . . Sa ära nüüd paheks pane, ma teen seda ainult nõnda, südamest . . . nagu sinu ema asemel, tahan sulle saata iga tuus wiis riigitaalrit, et sul, tähendab, waja ei oleks alati norutada ja seltsimeestega lõbu kaasa wõiksid teha. Mistäh sulle sellest? Mis?“

Peetrit rabas mingisugune wäga raske tundmus. Maa alla oleks ta wajunud! . . .

„Küllalt!“ sofstas ta, waewalt huuli liigutades.

„Noh, ja tänu Jumalale! Suudle mind, kallis poiss, jumalagajämiseks! Oled sa ju mul — kui oma laps: Jüripäewal sai kahelja aastat, kui sa siia karjapoisiks tulid . . . Kui wäike sa siis olid! Ja kõhn, ainult luu ja nahk. Kõiki kartsid, jooksid aga nukka warjule. Teatud asi — waenelaps: igailts katub narrida, kiusata, tortkida, sõimata . . . Nii siis hakkasi mull sinust hale meel, wõtsin oma hoole alla, ja sa said mul armsaks. Olen ma ju ise waenelaps,“ ütles wana tüdruk kibedalt, põlle otsaga filmi pükstides. „Ja kui näljane sa siis olid,“ hakkas ta korruga naerma. „Ma ei jõua kausfigi laua peale weel panna, toon küll weel alles, aga sinul filmad juba aina ripuwad selle küljes! Juba filmadega tahtsid kõik ära neelata! Ha-ha . . . Noh, Jumal kaasa, jää terweks . . .

Annaks Jumal, et teenistus sul raste ei oleks ja et ülemus ja seltsimehed sind armastaksid! Oh, pojuke, küll mul oleks siis ka hea meel! Noh, Jumal kaasa! . . . Noh, nukralt jääd? Raste kodust lahkuda! Mõistan, mõistan . . . Minul, wanal, on aga, usu mind, weel kibedam . . . Jään siia jumalaitsti: peremees ütleb, et waja kohe uus wõtta, aga uus tuletat mulle weel rohkem sind alati meelde. Raste saab mul olema, enne kui wähegi harjun. Parema nurun, et ta tüdrukku wõtaks. Noh, mine, pojuke, mine! Mina, loll, lobisen, ja sinul rutt taga: pead minu pärast weel jalgadele walu andma, et õigeks ajaks jõuaksid. Pea meeles, mu kallis, et sa mull kõige kallim maa peal oled, ja kui sul — hoidku Jumal — mõni mure wõi häda juhtub, pea meeles, kirjuta esimeseks minule. Tea, et kõik teen, mis wähegi wõin, et sinul abiks olla. Pea seda meeles, pojuke. Seadfin, et sinul abiks wõin olla!“

Ja Margitta wanad, karevad käed wõtsid õrnalt Peetri kaela ümbert kinni, ning tagasihoidud pisaratest wärisewad hauled litfufid südamliku soojusega tema puhkate, äkitselt kahwatawate palgete wastu.

„Oh, mu Jumal, kui raske on mul sinust lahkuda! Tead mis, Peeter: sina mine kesawälja teed mööda, ma ajan sinna lambad. Silmapilgugi saan weel sind seal näha, sind saata, mu pojuke!“

Peetri hinge seisukord oli otse kohutaw. Ta oli walmis waljult kisenud, kurbtuse pärast, häbi pärast, mingisuguse sseimise hingewalu pärast! Sa Jumal, mis oli ta teinud? . . . Kudas ometi oli ta wõinud seda teha? Wäherdune patt! . . . Seft kudast see waene wana Margitta teda ometi armastab. Otskui lihane ema! Otsi, temal, Peetrit oli ju ema armastawad ja hellitawad, nagu Margitta? Ega neid wähe pole, kes laste wastu päris ikskõiksed on? . . .

Ja nukralt silmitses Peeter Margitta kingitud sooja särki ja sokkisi. Waene wana naisterahwas . . . töötas, hoolitses tema eest . . . Ta teab wäga hästi, kui wähe Margittal waba aega on; tähendab, ta pidi nii töötama, et wardad sõrmed kibedaks tegid! . . . Waeneke! Ei olnud tal ju une- ega söömarahu.

Noor leht.

„Kell alles kolm hommikust! Kui igawalt see aeg wenib! Kui mees elas, läksid need ööd nii ruttu mööda!“

Ja selle kõige peale waatamata wõis tema, Peeter Moisson, selle waeje naisterahwa järelt kaksikimmend riigitaalrit ära warastada! Kergete wõid: kaksikimmend riigitaalrit! . . . Mine, katju teenida! . . . Pole sugugi nii terget, kui lõbusas seltskonnas läbi liüa. Ahh! . . .

Peeter kahmas mõlemi käega peast kinni, kõikus ühe külje pealt teise peale, ja hakkas tumedalt nuuskuma.

Wida rohkem ta selle peale mõtles, seda wastikumaks läks ta ise oma meelest. Euline häbi hakkas tal, ja pilgud ekfifid segaselt ühe asja pealt teise peale. Sokkisi ja willast särki nähes, toppis ta need kähku oma reisuupauna, lipsas siis ruttu riideaita ja pistis rahakoti kahelümne riigitaalriga, kätstult wärisjedes, wana paika, põhukoti alla.

Siis hingas ta kergendatult, ja lai õnnelik muigatus hiilgas ta näol. Tal oli, nagu oleks ta raskelt, surma peal haige olnud, ja nüüd korruga, Jumala abiga, terweks saanud.

Ja korrastepealt läksid tal kondid kergeks ja süda rõõmsaks. Oma aita tagasi tulles, tõmbas ta reisuupauna üle öla ja sammus julgete sammudega minema.

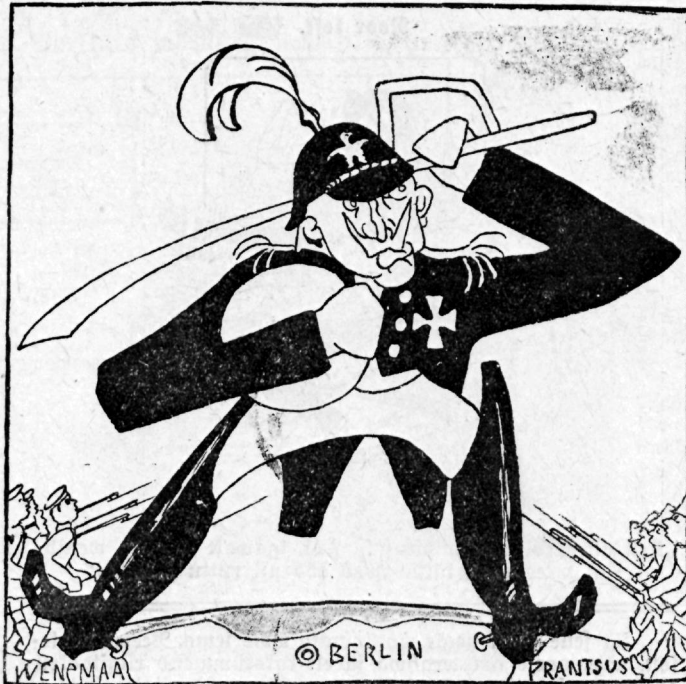
Kui ta kesawäljale jõudis, oli Margitta lammastega seal.

„Margitta,“ ütles Peeter, wana naisterahwa ümbert weel kord kinni wõttes, „sa ütled, et mind nagu oma poega armastad, ja ma usun sind. Ma olen harjunud alati sind tingimata usaldama. Nii siis palun ma sind, Margitta, wõta minu kogutud raha oma hoida. Ma wõtsin natuke kaasa, et esiotja just puudust ei tuleks. Aga ülejäänud raha hoiata nii kaua, kui mul teenistuseaeg täis saab, ja ma tagast tulen, kui Jumal aitab. Aga kui ei, kui ma emeaegu suren, pea see raha omale. Seft peale sinu ei ole mul ju kedagi. Olen ma ju waenelaps.“

Piirita rõõmust löid Margitta filmad särama. Armastatud nooremehe soe usaldus oli teda piirita liigutanud. Oh, tähendab, tema hoolitsimine ja armastus polnud mitta asjata olnud! Oh, ta teadis, oh ta tundis, et Peeter — hea, tubli poiss on. Tubli mees saab temast, Jumala abiga.

„Tänan sind usalduse eest, mu poiss,“ ütles Margitta liigutatult. „Ole mureta, sinu wara hoiata ma truuiste. Tuled aga tagasi, siis tea, et kõik oma raha sinule annan. Halka mõnda head ettewõtet peale. Siis lähed kõik hästi. Mis minu raha muidu wedeleb? Halkad oma ette peremeheks, tulen ma sinu juurde ema asemel, saan ometi oma wiimased päewad „oma“ nukras lõpetada, mitte teise teenijana. Eluaja küll teeninud. Ja kui suur hea meel mul oleks, kui mul „oma“ nurl oleks! . . . Oh, kui hea meel! Wõtad naise, siis hakkas, kui Jumal annab, sinu lapsi hoidma . . . Oh, pojuke,“ ehmatas Margitta, „jällegi hakkasin ma, loll, lobisema, sa jääd wiimaks weel üsna hiljaks. Noh mine siis, Jumal kaasa! . . . Jumal kaasa!“

—gis.

Saksa Willem oma „werise hiilguse“ tipnl.

Tark papogoi.

Ühel hambaarstil oli ilus papogoi, kes ootamisetoas puuris istus. Tark lind tegi sagedaste kartsitutele haigetele nalja ja rahustas neid.

„Dodate natuke, herrad“, ütles ta, „üks teise järele . . . üks teise järele! Sattub kõigile!“

Saiged naersid ja ootasid kannatlikult.

Dunetuseks tuli papogoile kawal mõte läbi lahtise akna ära lennata. Mees, kes põgeneja finni püüdis, müüis ta ühele kuulsale näitlejannale. Ja ka seal olid kõik papogoi iludusest ja tarkusest waimustatud.

Kord ei soowinud näitlejanna oma austajat, rikast parunit M., wastu wõtta. Nähtawaste wiibis tema ehtimisetoas sel ajal parajaste keegi teine austaja . . .

Papogoi puur seisis eestois.

Parunit nähes, ütles tark papogoi selgeste, nagu trööstida tahtes:

„Dodate natuke, herrad . . . Üks teise järele . . . üks teise järele . . . Sattub kõigile!“

Raamatukaupluses.

„Teie olete mind oma raamatuga „Armastusekirjad“ hirmufaste petnud!“

„Kuidas nii?“

„Rohe peale eimest kirjja, mis sealt ära kirjutasin, jättis mu kallim mind maha!“ — or.

Põhjus ja selle mõju.

Igaühele on tuttav, et uulitsarenni kõnniteest madalam on. Wana kooliõpetaja X., kes lühiteise nägemisega, tuleb õhtul poolpimedas longates mööda Biru uulitsat ja puutub ühe arstiga kokku, kes temale sõber on.

„Armas sõber,“ hädaldab ta, „mis on minu jalgadega? Ma märkan juba tiit aega, et ma lonkan. On eht wabest minu parema jala sooned kokku kuiwanud ja lihemaks jäänud?“

„Mitte sugugi,“ seletab tale tema sõber lõbusalt, „on ju arusaadaw, et sa lonkad, kui sa ühe jalaga uulitsarennis kõnnid ja teifega kõnnitee peal.“

Näitleja nali.

Näitleja Kurn tuleb hommikul kella kolme ajal oma õffist ringkäiku tehes, tšumadan käes, kõige lõbusamas tujus linna-apteki ukse taha ja kõlistab.

„Mis teie soowite?“

„Bitte kopita eest rinnatööd.“

„Aga, armas herra, selle asja pärast oleksite teie wõinud ka sel ajal tulla, kui aptek juba lahti on!“

„Srn — ja-ja, üsna õige, siis tulen ma pärast jälle tagasi. Sumalaga.“

Rahepaitne.

Isa oma kolmele tütrile:

„Kuulge, tüdrukud, nüüd on juba ülem aeg, et teie ka mehele lähete!“

Seefama isa oma kolmele pojale:

„Ja teiest ujum ma, et keegi nii rumal ei ole ja enesele naise wõtab.“ „Bog.“

Aruaadaw. „Liisa, kes see soldat kõffis on?“

„Minu wend, proua.“

„Kuid endine kõdgitüdruk kinnitas niisama, et see tema wend olewat. Kuidas seda seletada?“

„Üsna lihtsalt: tähendab, ta oli minu õde. . .“

Lapsed. Liisile kingiti sünnipäewaks nukule ja ta näitas seda oma sõbrannale.

„Mängid sa siis weel titega?“ küsis sõbranna. „Mina panin oma tited juba ammu oma tulewaste laste jaoks kappi hoiule.“

„Aga kui sa lapsi ei saa?“ küsis wäike Liisi.

„Siis kingin nad oma lastelastele.“

Suure Europa sõja kaart

Eestikeeles on ilmunud, iga riik isewärwiga, kaardi peal on üle 10,000 koha ja linna nime. Hind 55 kop.

Pealadu: Teaduse raamatukauplus, Tallinnas, Narju ja Riiutli uul. nurgal nr. 46/15.

Meie Matsi järgmine (57.) sõjanummer ilmub 19. septembril.

Meie Matsi aastatellijad saawad hinnata kaasa:

Seinatalender 1915. Teaduse tähtsamat 1915. a. — 15 f. Tallinna linna plaan — 25 f. 6 ja 7 Moosese raamat — 2 r. Elutungi awaldused — 60 f. Seitseme liiduriigi hümnused — 40 f. Kodune folk — 1 r.

Raasanded, wäljaarwatud seni veel ilmunuta „Seitseme liiduriigi hümnused,“ saadetakse rohe peale tellimiseraha kättesaamist ära. Kuudewiis tellijad saawad raasanded osataupa.

N. B. Üksikute numbrite ostjaid palume lahkeste tähele panna, et neile ostmisel mõnda teist „Meie Matsi“ nime- ja kujulist lehte meie lehe asemel kätte ei pistetaks.

Доп. печ. цензурою. Вастутав тоimetaja Jakob Jaakon. Wäljaandja J. Rumi. M. Schiffer'i trükk, Tallinnas

